

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 8. decembrī*

Lieta C-389/10 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 56. pantam, ko 2010. gada 28. jūlijā iesniedza

KME Germany AG, agrāk — *KM Europa Metal AG*, Osnabrūka [*Osnabrück*] (Vācija),

KME France SAS, agrāk — *Tréfinmétaux SA*, Kurbevuā [*Courbevoie*] (Francija),

KME Italy SpA, agrāk — *Europa Metall SpA*, Florence (Itālija),

ko pārstāv M. Siraguza [*M. Siragusa*], *avvocato*, A. Vinklers [*A. Winckler*], *avocat*, DŽ. Č. Rica [*G. C. Rizza*], *avvocato*, T. Grafs [*T. Graf*], *advokat*, un M. Pjerdžovanni [*M. Piergiovanni*], *avvocato*,

apelācijas sūdzības iesniedzējas,

* Tiesvedības valoda — angļu.

otra lietas dalībniece —

Eiropas Komisija, ko pārstāv E. Žipinī Furnjē [*E. Gippini Fournier*] un S. Noe [*S. Noë*], pārstāvji, kuriem palīdz C. Tomass [*C. Thomas*], *solicitor*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši U. Lehmušs [*U. Löhmus*], A. Ross [*A. Rosas*] (referents), A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre L. Hjuleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 12. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar savām apelācijas sūdzībām *KME Germany AG*, agrāk — *KM Europa Metal AG* (turpmāk tekstā — “*KME Germany*”), *KME France SAS*, agrāk — *Tréfinmétaux SA* (turpmāk tekstā — “*KME France*”), un *KME Italy SpA*, agrāk *Europa Metalli SpA* (turpmāk tekstā — “*KME Italy*”) (turpmāk tekstā visas kopā — “*KME grupa*”), prasa atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2010. gada 19. maija spriedumu lietā T-25/05 *KME Germany u.c./Komisija* (turpmāk tekstā — “pārsūdzētais spriedums”), ar kuru tā noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzēju prasību samazināt apmēru naudas sodiem, kas tām tika uzlikti ar Komisijas 2004. gada 3. septembra Lēmuma C(2004) 2826 par [EKL 81.] pantā un EEZ līguma 53. pantā noteiktās procedūras piemērošanu (Lieta COMP/E-1/38.069 — Sanitārtehnikas vara caurules [vara sanitārtehnikas caurules]) (turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”) 2. panta g)–i) punktu.

Atbilstošās tiesību normas

- 2 Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17 — Pirmā regula par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) – 15. panta 2. punktā bija noteikts:

“Komisija ar lēmumu var uzlikt uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām soda naudas [naudas sodus] 1 000 līdz 1 000 000 norēķinu vienību vai lielākā apmērā, bet nepār-

sniedzot 10% no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, ja tie ar nodomu vai nolaidības dēļ:

- a) pārkāpj [EKL 81.] panta 1. punktu vai [EKL 82.] pantu vai
- b) neizpilda kādu no pienākumiem, kas uzlikts, ievērojot 8. panta 1. punktu.

Nosakot soda naudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā gan pārkāpuma smagumu, gan tā ilgumu.”

- 3 Regula Nr. 17 tika atcelta un aizstāta ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), kura ir piemērojama no 2004. gada 1. maija.
- 4 Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

“2. Komisija ar lēmumu var uzlikt soda naudas [naudas sodus] uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tiši vai nolaidības dēļ:

- a) pārkāpj Līguma 81. vai 82. pantu [..]

[..].

Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda [naudas sods] nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

[..]

3. Nosakot soda naudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.”

5 Šīs regulas 31. pantā ir noteikts:

“Eiropas Kopienu Tiesai ir neierobežota jurisdikcija [neierobežota kompetence] pārskatīt lēmumus, ar kuriem Komisija noteikusi soda naudu [naudas sodu] vai periodiska soda naudu [kavējuma naudu]. Tā var atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto soda naudu [naudas sodu] vai periodiska soda naudu [kavējuma naudu].”

6 Komisijas paziņojuma ar nosaukumu “Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu” (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — “Pamatnostādnes”), kas bija piemērojams apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī, preambulā ir noteikts:

“Turpmāk izklāstītie principi nodrošina Komisijas lēmumu pārredzamību un objektivitāti gan no uzņēmumu, gan no Eiropas Kopienu Tiesas viedokļa, vienlaicīgi atbalstot Komisijai piešķirto diskrecionāro varu, kas noteikta saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, noteikt sodanaudu [naudas sodu] līdz 10 % apmērā no uzņēmuma apgrozījuma kopējā apjoma. Šī vara jāīsteno ar saskaņotas un nediskriminējošas politikas palīdzību, kura atbilst mērķiem, kas izvirzīti, lai sodītu par konkurences noteikumu pārkāpumiem.

Jaunā metodoloģija, ko piemēro sodanaudas apjoma [naudas soda apmēra] noteikšanai, atbilst turpmāk minētajiem noteikumiem, nosakot vispirms pamatapjomu [pamatsummu], ko palielina, ņemot vērā atbildību pastiprinošus apstākļus, vai samazināts [samazina], ņemot vērā atbildību mīkstinošus apstākļus.”

- 7 Atbilstoši Pamatnostādņu 1. punktam “[šo] pamatapjomu [pamatsummu] nosaka, ņemot vērā pārkāpuma smagumu un pārkāpuma ilgumu, kas ir vienīgie kritēriji, kas izklāstīti Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā”.
- 8 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu Pamatnostādņu 1. punkta A daļā ir paredzēts, ka, novērtējot pārkāpuma smagumu, ir jāņem vērā tā raksturs, faktiskā ietekme uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt, un konkrētā ģeogrāfiskā tirgus apjoms. Pārkāpumi tiek iedalīti trīs pārkāpumu kategorijās: mazāk smagi pārkāpumi, smagi pārkāpumi un sevišķi smagi pārkāpumi.
- 9 Atbilstoši Pamatnostādnēm sevišķi smagi pārkāpumi ir it īpaši horizontāli ierobežojumi, piemēram, “cenu karteļi” un tirgus sadales kvotas. Piemērojamā naudas soda pamatsumma ir “vairāk par [EUR] 20 miljoniem”. Pamatnostādnēs ir norādīts uz nepieciešamību diferencēt šo pamatsummu, lai ņemtu vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpumu izdarītāju faktisko ekonomisko spēju izraisīt ievērojamus zaudējumus citiem tirgus dalībniekiem, jo īpaši patērētājiem, naudas soda preventīvo iedarbību, kā arī uzņēmumu juridiskās un ekonomiskās zināšanas un infrastruktūru, kas ļauj tiem novērtēt, vai viņu rīcība ir pārkāpums. Tāpat Pamatnostādnēs ir precizēts, ka, ja pārkāpumā ir iesaistīti vairāki uzņēmumi, atsevišķos gadījumos var būt vajadzība ņemt vērā nodarījuma īpašo nozīmi un līdz ar to katra uzņēmuma nodarītā kaitējuma reālo ietekmi uz konkurenci, īpaši gadījumos, kad uzņēmumi, kuri izdarījuši viena veida konkurences pārkāpumus, būtiski atšķiras pēc lieluma.

- 10 Attiecībā uz pārkāpumu ilgumu Pamatnostādnēs ir nošķirti īslaicīgi pārkāpumi (parasti mazāk nekā viens gads), vidēja termiņa pārkāpumi (parasti no viena līdz pieciem gadiem) un ilgtermiņa pārkāpumi (parasti vairāk nekā pieci gadi). Attiecībā uz pēdējiem minētajiem ir paredzēta papildu naudas soda summa, kas par katru gadu var tikt noteikta līdz 10% no summas, kāda noteikta par pārkāpuma smagumu. Tāpat Pamatnostādnēs ir paredzēts nostiprināt naudas soda palielināšanu par ilgtermiņa pārkāpumiem, lai faktiski sodītu par ierobežojumiem, kas ir negatīvi ietekmējuši patērētājus ilgākā laika posmā, un mudinātu paziņot par pārkāpumu vai sadarboties ar Komisiju.
- 11 Atbilstoši Pamatnostādņu 2. punktam naudas soda pamatsumma var tikt palielināta, ja pastāv atbildību pastiprinoši apstākļi, it īpaši tādi kā atkārtots pārkāpums, ko ir izdarījis viens un tas pats uzņēmums vai uzņēmumi. Saskaņā ar minēto pamatnostādņu 3. punktu šī pamatsumma var tikt samazināta, ja pastāv īpaši atbildību mīkstinoši apstākļi, piemēram, uzņēmumam ir bijusi vienīgi pasīva vērotāja vai sekotāja loma pārkāpumā, nolīgumi nav tikuši efektīvi īstenoti vai ir notikusi uzņēmuma efektīva līdzdalība procedūrā par tādu jomu, kas nav minēta Komisijas Paziņojumā par naudas sodu neuzlikšanu vai to apmēra samazināšanu lietās par aizliegtām vienošanām (OV 1996, C 207, 4. lpp.; turpmāk tekstā — “Paziņojums par sadarbību”).
- 12 Pamatnostādnes sākot no 2006. gada 1. septembra tika aizstātas ar Pamatnostādņēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV C 210, 2. lpp.).
- 13 Paziņojumā par sadarbību ir definēti nosacījumi, saskaņā ar kādiem uzņēmumi, kas sadarbojas ar Komisiju laikā, kad tā veic rūpīgu izmeklēšanu attiecībā uz aizliegtu vienošanos, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai naudas sods var tikt samazināts, kas citādi tiem būtu jāmaksā. Saskaņā ar šī paziņojuma B sadaļu naudas sods tiek samazināts vismaz par 75% vai vispār netiek noteikts uzņēmumam, kas paziņo par aizliegtu vienošanos Komisijai, pirms tā ir uzsākusi pārbaudi un nav ieguvusi pietiekamu

informāciju, lai pierādītu paziņotās aizliegtās vienošanās pastāvēšanu, vai kas pirmais ir iesniedzis noteicošos elementus, lai pierādītu aizliegtās vienošanās pastāvēšanu. Saskaņā ar minētā paziņojuma D sadaļu naudas sods uzņēmumam var tikt samazināts par 10 % līdz 50 % it īpaši tādos gadījumos, ja pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas šis uzņēmums ir iesniedzis Komisijai informāciju, dokumentus vai citus pierādījumus, kas apstiprina apgalvojumu par pārkāpuma izdarīšanu.

- 14 Paziņojums par sadarbību sākot no 2002. gada 14. februāra tika aizstāts ar Komisijas paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV C 45, 3. lpp.). Tomēr šajā lietā Komisija piemēroja Paziņojumu par sadarbību, jo šis paziņojums bija tas, kuru uzņēmumi ņēma vērā, kad tie sadarbojās ar Komisiju.

Tiesvedības priekšvēsture

- 15 Kopā ar citiem no vara un tā sakausējumiem izgatavotu pusfabrikātu ražošanas uzņēmumiem apelācijas sūdzības iesniedzējas piedalījās aizliegtā vienošanās ar mērķi vienoties par cenu, sadalīt tirgu un apmainīties ar konfidenciālu informāciju par vara santehnikas cauruļu tirgu.
- 16 Pēc pārbaudēm un izmeklēšanas Komisija 2004. gada 3. septembrī pieņēma apstrīdēto lēmumu, kura kopsavilkums ir publicēts 2006. gada 13. jūlija *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV L 192, 21. lpp.).

- 17 Lai novērtētu konkrētā pārkāpuma smagumu, Komisija ņēma vērā tā raksturu, faktiski ietekmi uz tirgu, konkrētā ģeogrāfiskā tirgus lielumu un minētā tirgus lielumu. Tā apgalvoja, ka tāda tirgu sadales un cenu noteikšanas prakse, kāda tā ir šajā gadījumā, paša tās rakstura dēļ ir sevišķi smags pārkāpums, un uzskatīja, ka ģeogrāfiskais tirgus, ko ietekmēja kartelis, atbilda Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) teritorijas tirgum. Tāpat Komisija ņēma vērā, ka vara santehnikas cauruļu tirgus veidoja ļoti nozīmīgu ražošanas nozari. Runājot par faktisko ietekmi uz tirgu, Komisija atzīmēja, ka pastāvēja pietiekami pierādījumi tam, ka kartelis bija ietekmējis konkrēto tirgu kopumā. Komisija no tā secināja, ka attiecīgie uzņēmumi bija izdarījuši sevišķi smagu pārkāpumu.
- 18 Apstrīdētajā lēmumā Komisija ir identificējusi četras grupas, kuras, pēc tās domām, atspoguļoja uzņēmumu relatīvo nozīmīgumu konkrētajā pārkāpumā. *KME* grupa tika uzskatīta par galveno dalībnieku konkrētajā tirgū un tika iekļauta pirmajā kategorijā.
- 19 Tirgus daļas tika noteiktas atkarībā no apgrozījuma, ko katrs pārkāpuma izdarītājs guvis no vara santehnikas cauruļu pārdošanas kopējā gludo vara santehnikas cauruļu un izolēto vara santehnikas cauruļu tirgū. Līdz ar to *KME* grupai Komisija noteica naudas soda sākumsummu EUR 70 miljonu apmērā.
- 20 Ņemot vērā to, ka līdz 1995. gada jūnijam *KME France* un *KME Italy* kopā veidoja uzņēmumu, kas pastāvēja atsevišķi no *KME Germany*, naudas sodu sākumsumma, kas *KME* grupai tika noteikta kopumā EUR 70 miljonu apmērā, tika sadalīta šādi: EUR 35 miljoni tika noteikti *KME* grupai, EUR 17,5 miljoni — *KME Germany*, EUR 17,5 miljoni — *KME Italy* un *KME France* solidāri.

21 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija ir palielinājusi naudas sodu sākumsummas par 10 % par pilnu pārkāpuma gadu un par 5 % par ikvienu papildu periodu, kas bija vienāds vai ilgāks par sešiem mēnešiem, bet mazāks par gadu. Tādējādi tika secināts, ka:

— tā kā *KME grupa* piedalījās kartelī piecus gadus un septiņus mēnešus, tai bija jāpiemēro palielinājums 55 % apmērā no naudas soda sākumsummas EUR 35 miljoniem;

— tā kā *KME Germany* piedalījās kartelī septiņus gadus un divus mēnešus, tai bija jāpiemēro palielinājums 70 % apmērā no naudas soda sākumsummas EUR 17,5 miljoniem, un

— tā kā *KME France* un *KME Italy* piedalījās kartelī piecus gadus un desmit mēnešus, tām bija jāpiemēro palielinājums 55 % apmērā no naudas soda sākumsummas EUR 17,5 miljoniem.

22 Tādējādi, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 719. apsvēruma, aprēķinot palielinājumu sakarā ar dalības pārkāpumā ilgumu, apelācijas sūdzības iesniedzējam uzlikto naudas sodu pamatsummas ir šādas:

— *KME grupai*: EUR 54,25 miljoni;

— *KME Germany*: EUR 29,75 miljoni un

— *KME France* un *KME Italy* (solidāri): EUR 27,13 miljoni.

- 23 Kā atbildību mīkstinošus apstākļus Komisija ņēma vērā, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 758. un 759. apsvēruma, to, ka *KME* grupa un grupa, ko veido *Outokumpu Oyj* un *Outokumpu Copper Products Oy* (turpmāk tekstā abas kopā — “*Outokumpu* grupa”), to attiecīgās sadarbības ietvaros Komisijai bija sniegušas informāciju, uz kuru neatiecās Paziņojums par sadarbību. Tāpēc Komisija samazināja *Outokumpu* grupai uzliktā naudas soda pamatsummu par EUR 40,17 miljoniem, kas atbilst naudas sodam, kurš tai bija uzlikts par pārkāpuma izdarīšanu laika posmā no 1989. gada septembra līdz 1997. gada jūlijam, kuru bija iespējams noteikt, ņemot vērā informāciju, kuru tā bija iesniegusi Komisijai. Runājot par *KME* grupu, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 760. un 761. apsvēruma, tai uzliktā naudas soda pamatsumma tika samazināta par EUR 7,93 miljoniem tās sadarbības rezultātā, kas ļāva Komisijai konstatēt, ka konkrētais pārkāpums attiecās arī uz izolētajām vara santehnikas caurulēm.
- 24 Saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija noteica šādas naudas sodu summas, kas jāuzliek uzņēmumiem, kuri ir apstrīdētā lēmuma adresāti:

— *KME* grupai: EUR 32,75 miljoni;

— *KME Germany*: EUR 17,96 miljoni un

— *KME France* un *KME Italy* (solidāri): EUR 16,37 miljoni.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 25 Apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzīja septiņus pamatus un tie visi attiecās uz apelācijas sūdzības iesniedzējām uzliktā naudas soda apmēra noteikšanu. Šie pamati bija balstīti, attiecīgi, uz karteļa faktiskās ietekmes uz tirgu neatbilstošu ņemšanu vērā, lai aprēķinātu naudas soda sākumsummu, karteļa skartā sektora lieluma kļūdainu novērtēšanu, *KME* grupas nozīmīguma vara santehnikas cauruļu tirgū kļūdainu novērtēšanu, naudas soda sākumsummas kļūdainu palielināšanu karteļa pastāvēšanas ilguma dēļ, noteiktu atbildību mikstinošu apstākļu neņemšanu vērā, Paziņojuma par sadarbību kļūdainu piemērošanu un *KME* grupas nestabilās finansiālās situācijas neņemšanu vērā.
- 26 Vispārējā tiesa noraidīja katru no šiem pamatiem un prasību kopumā.
- 27 Tāpat tā noraidīja Komisijas pretprasību palielināt naudas sodu apmēru.

Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedība Tiesā

- 28 *KME* grupas prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— tiktāl, ciktāl tas ir iespējams, un pamatojoties uz Tiesai iesniegtajiem faktiem, daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu un samazināt tai uzliktā naudas soda apmēru;

- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies šajā tiesvedībā, kā arī tiesvedībā Vispārējā tiesā, vai,

- pakārtoti, atcelt pārsūdzēto spriedumu un nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā.

²⁹ Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt apelācijas sūdzību un

- piespriest *KME* grupai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

³⁰ Tiesa vispārējā sapulcē nolēma, ka šī lieta tiks izskatīta bez secinājumiem un mutvārdu process notiks tajā pašā dienā, kad tiks izskatīta lieta C-386/10 P *Chalkor*/Komisija, kura attiecas uz to pašu aizliegto vienošanos. Taču, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējas bija izvirzījušas dažādus pamatus, kas ir līdzīgi tiem, kādi tāpat pret Komisiju celtā prasībā tika izvirzīti lietā C-272/09 P *KME Germany* u.c./Komisija, kurā mutvārdu process notika agrāk un kura attiecās uz agrāk pieņemtu lēmumu, ar kuru noteikts sods par paralēlu aizliegtu vienošanos rūpniecisko vara cauruļu tirgū, lietas dalībnieki tiesas sēdē, kurā tika uzklauti mutvārdu paskaidrojumi, tika aicināti ņemt vērā secinājumus, kurus šajā pēdējā minētajā lietā 2011. gada 10. februārī sniedza ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*].

Par apelācijas sūdzību

- ³¹ *KME* grupa izvirza sešus pamatus, kas ir balstīti, attiecīgi, uz dažādām kļūdām tiesību piemērošanā, kuras attiecas uz pārkāpuma ietekmi uz tirgu, kā arī apgrozījuma un pārkāpuma ilguma ņemšanu vērā, uz Pamatnostādņu, taisnīguma un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpumu, jo neesot tikuši ņemti vērā noteikti atbildību mikstinoši apstākļi, uz Pamatnostādņu pārkāpumu un kļūdainu pamatojumu un, visbeidzot, tiesību uz efektīvu pārsūdzību tiesā pārkāpumu.

Par pirmo pamatu, kas ir balstīts uz dažādām kļūdām tiesību piemērošanā, kuras attiecas uz pārkāpuma ietekmi uz tirgu

Lietas dalībnieku argumenti

- ³² Apelācijas sūdzības iesniedzējas norāda, ka to pirmais pamats attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 81.–92. punktu. Šie punkti ir minēti pēc lietas dalībnieku argumentu apkopojuma un Vispārējās tiesas nostājas par noteiktu argumentu un divu jaunu ekonomisku ziņojumu, kurus apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniedza, lai pierādītu pārkāpuma faktiskas ietekmes uz tirgu neesamību, pieņemamību, Vispārējai tiesai pārsūdzētā sprieduma 77. punktā secinot, ka minētie argumenti un ziņojumi ir pieņemami.

33 Pārsūdzētā sprieduma 81.–92. punktā ir noteikts:

“81 Turpinājumā, runājot par pārkāpuma smaguma vērtējumu, tāpat ir jānorāda, ka, pat ja Komisija nebūtu pierādījusi, ka kartelim bija faktiska ietekme uz tirgu, tas nekādi neietekmētu pārkāpuma kvalificēšanu par “sevišķi smagu” un tādējādi naudas soda summu.

82 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka no konkurences tiesību normu pārkāpumiem piemērojamo sankciju sistēmas, kāda ir izveidota ar Regulām Nr. 17 un Nr. 1/2003 un kā tā ir interpretēta judikatūrā, izriet, ka tādām aizliegtām vienošanās kā karteļi to raksturojuma dēļ piemēro vislielākos naudas sodus. To iespējamā faktiskā ietekme uz tirgu, it īpaši jautājums par to, kādā mērā konkurences ierobežojums ir izraisījis lielāku tirgus cenu nekā tā, kas būtu pastāvējusi karteļa neesamības gadījumā, nav noteicošs kritērijs, nosakot naudas sodu apmēru (šajā ziņā skat. Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 120. un 129. punkts, un 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija, *Recueil*, I-9925. lpp., 68.–77. punkts, skat. arī ģenerālvokāta Ž. Mišo [*J. Mischo*] secinājumus 2000. gada 16. novembra spriedumam lietā C-283/98 P *Mo och Domsjö*/Komisija, *Recueil*, I-9855. un I-9858. lpp., 95.–101. punkts).

83 Jāpiebilst, ka saskaņā ar Pamatnostādnēm vienošanās vai saskaņotās darbības, kuras, kā tas ir šajā lietā, ir vērstas uz cenu noteikšanu un klientu sadalīšanu, jau pēc savas būtības var tikt kvalificētas kā “sevišķi smagas” un nav nepieciešams, lai šādi rīcībai būtu īpaša ietekme vai lai tai būtu īpašs ģeogrāfisks mērogs. Šo secinājumu apstiprina fakts, ka, lai gan par “smagiem” uzskatāmu pārkāpumu aprakstā ir skaidri minēta ietekme uz tirgu un sekas attiecībā uz plašām kopējā tirgus zonām, “ļoti smagu” pārkāpumu aprakstā nav minēta neviena prasība ne attiecībā uz faktisko ietekmi uz tirgu, ne konkrētas ģeogrāfiskas zonas ietekmēšanu

([Vispārējās] tiesas 2005. gada 25. oktobra spriedums lietā T-38/02 *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, II-4407. lpp., 150. punkts).

- 84 Pilnības labad Pirmās instances tiesa uzskata, ka Komisija no tiesību viedokļa ir pietiekami pierādījusi karteļa faktisko ietekmi uz konkrēto tirgu.
- 85 Šajā kontekstā ir jāuzsver, ka prasītāju pieņēmums, saskaņā ar kuru, ja Komisija, nosakot naudas soda apmēru, paļautos uz karteļa faktisko ietekmi, tai būtu zinātniski jāpierāda materiālu ekonomisko seku esamība tirgū un cēloņsakarība starp ietekmi un pārkāpumu, judikatūrā tika noraidīts.
- 86 Pirmās instances tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka aizliegtās vienošanās faktiskā ietekme uz tirgu par pietiekami pierādītu ir jāuzskata tad, ja Komisija var sniegt konkrētas un ticamas norādes, kuras ar saprātīgu varbūtību parāda, ka aizliegtā vienošanās ir ietekmējusi tirgu ([Vispārējās] tiesas [2005. gada 18. jūlija] spriedums lietā [T-241/01] *Scandinavian Airlines System*/Komisija, [Krājums, II-2917. lpp.,] 122. punkts; 2006. gada 27. septembra spriedumi lietā T-59/02 *Archer Daniels Midland*/Komisija, Krājums, II-3627. lpp., 159.–161. punkts, un lietā T-43/02 *Jungbunzlauer*/Komisija, Krājums, II-3435. lpp., 153.–155. punkts, lietā T-329/01 *Archer Daniels Midland*/Komisija, Krājums, II-3255. lpp., 176.–178. punkts, un lietā T-322/01 *Roquette Frères*/Komisija, Krājums, II-3137. lpp., 73.–75. punkts).
- 87 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka fakti, uz kuriem Komisija galvenokārt balstījās, lai izdarītu secinājumu par karteļa faktiskās ietekmes uz tirgu esamību, ir šādi: informācijas par pārdošanas apjomiem un cenu līmeni apmaiņas sistēmas ieviešana, tādu dokumentu esamība, kas tika sagatavoti karteļa sanāksmju laikā un kuros ir ietverta informācija par cenu palielināšanos noteiktos karteļa pastāvēšanas periodos un to, ka kartelis ļāva attiecīgajiem uzņēmumiem sasniegt vēlamās cenas,

konkrētā pārkāpuma dalībniekiem kopumā piederošā būtiskā tirgus daļa un fakts, ka minēto dalībnieku attiecīgās tirgus daļas visā konkrētā pārkāpuma laikposmā ir palikušas relatīvi stabilas [..].

- 88 Prasītājas apgalvo, ka karteļa īstenošana esot bijusi ierobežota un ka ar citiem Komisijas izvirzītajiem argumentiem nevarot pierādīt, ka konkrētajam pārkāpumam ir bijusi faktiskā ietekme uz tirgu.
- 89 No judikatūras izriet, ka, pamatojoties uz iepriekš 87. punktā minētajām norādēm, Komisija varēja pamatoti secināt, ka konkrētajam pārkāpumam ir bijusi faktiskā ietekme uz tirgu (šajā ziņā skat. iepriekš [..] minētos spriedumus lietā *Jungbunzlauer*/Komisija, 159. punkts, lietā *Roquette Frères*/Komisija, 78. punkts, lietā T-59/02 *Archer Daniels Midland*/Komisija, 165. punkts, lietā T-329/01 *Archer Daniels Midland*/Komisija, 181. punkts, un 2006. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 285.–287. punkts).
- 90 Turklāt Komisijai nevar pārmest, ka tā apstrīdētajā lēmumā ir secinājusi, ka sākotnējais ziņojums neļāva apstrīdēt secinājumus par karteļa faktisko ietekmi uz tirgu. Sākotnējā ziņojumā faktiski bija ietverti tikai dati par prasītājām. No judikatūras izriet, ka faktiskai rīcībai, ko atbilstoši uzņēmuma viedoklim tas ir īstenojis, aizliegtās vienošanās ietekmes uz tirgu vērtējumā nav nozīmes, jo vērā tiek ņemtas tikai no pārkāpuma kopumā izrietošās sekas (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Participazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 150. un 152. punkts; [Vispārējās] tiesas 1991. gada 17. decembra spriedums lietā T-7/89 *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, II-1711. lpp., 342. punkts, un 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-224/00 *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, *Recueil*, II-2597. lpp., 167. punkts).

- 91 Tādējādi, ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, šis pamats ir jānoraida kā nepamatots.
- 92 Turklāt Pirmās instances tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci un ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzskata, ka nevar apšaubīt prasītājām atkarībā no pārkāpuma smaguma uzliktā naudas soda sākumsummu, kādu noteica Komisija apstrīdētā lēmuma 693. apsvērumā.”
- 34 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot neloģiski un neatbilstoši pamatojusi pārsūdzēto spriedumu un pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, apstiprinot, ka Komisijai, lai noteiktu apelācijas sūdzības iesniedzējām pārkāpuma smaguma dēļ uzliktā naudas soda sākumsummu, bija tiesības ņemt vērā aizliegtās vienošanās ietekmi uz atbilstošo tirgu, nepastāvot pienākumam pierādīt, ka nolīgumiem patiešām bija šāda ietekme, un katrā ziņā secinot šādu ietekmi no vienkāršām norādēm. Turklāt, atzīstot, ka Komisija no juridiskā viedokļa bija pietiekami pierādījusi nolīgumu ietekmi uz tirgu, Vispārējā tiesa acīmredzami sagrozīja *KME* grupas iesniegtos faktus un ekonomiska rakstura pierādījumus.
- 35 Komisija vispirms apgalvo, ka pirmais pamats ir neefektīvs. Ar šo pamatu esot ticis ignorēts fakts, ka pārsūdzētā sprieduma 92. punktā Vispārējā tiesa īstenoja savu neierobežoto kompetenci, lai apstiprinātu *KME* grupai uzliktā naudas soda sākumsummu, kas, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, tika noteikta apstrīdētā lēmuma 693. apsvērumā.
- 36 Turpinājumā Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa pamatoti esot secinājusi, ka konstatējumi attiecībā uz pārkāpuma ietekmi uz tirgu nebija noteicošie, un ka katrā ziņā tā esot piemērojusi atbilstošus juridiskos kritērijus, izvērtējot šo ietekmi. Visbeidzot Komisija atzīmē, ka pirmais pamats ir nepieņemams tiktāl, ciktāl tas attiecas uz faktu un pierādījumu vērtējumu, un ka Vispārējās tiesas secinājumi esot bijuši pienācīgi pamatoti, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 90. punkts, kurā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka

vērā ir jāņem tikai visa pārkāpuma kopumā sekas, kas izskaidro, kāpēc Vispārējā tiesa neņēma vērā ekonometriskos ziņojumus, kurus bija iesniegušas apelācijas sūdzības iesniedzējas un kuri attiecās uz pēdējām minētajām.

Tiesas vērtējums

- ³⁷ Apelācijas sūdzības iesniedzējas apstrīd nevis Vispārējās tiesas secinājumus, saskaņā ar kuriem pārkāpums tika klasificēts par “sevišķi smagu pārkāpumu” Pamatnostādņu izpratnē, bet secinājumus attiecībā uz aizliegtās vienošanās faktisku ietekmi uz tirgu kā elementu, kas ņemams vērā, nosakot naudas soda pamatsummu.
- ³⁸ Saskaņā ar Pamatnostādņu 1. punkta A daļu, novērtējot pārkāpuma smaguma kritēriju, pārkāpuma faktiskā ietekme uz tirgu ir jāņem vērā tikai tad, ja tā ir aprēķināma.
- ³⁹ Aizliegtās vienošanās ietekmes uz tirgu noteikšana faktiski nozīmē no aizliegtās vienošanās izrietošās situācijas tirgū salīdzināšanu ar to situāciju, kāda izrietētu no brīvas konkurences. Šāda salīdzināšana noteikti prasa izdarīt pieņēmumus, ņemot vērā mainīgo elementu, kas var ietekmēt tirgu, daudzumu.
- ⁴⁰ Apstrīdētā lēmuma 629. apsvērumā Komisija uzsvēra neiespējamību noteikt, kāda būtu bijusi cenu attīstība pārkāpuma laikā, ja aizliegtā vienošanās nebūtu pastāvējusi. Atspēkojusi apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītos argumentus, Komisija sniedza

norādes, kas šī lēmuma 673. apsvērumā tai ļāva secināt, ka pret konkurenci vērsta shēma kopumā ietekmēja tirgu, pat ja šo ietekmi nebija iespējams precīzi aprēķināt.

- 41 No apstrīdētā lēmuma līdz ar to izriet, ka šajā gadījumā Komisija neuzskatīja par iespējamu naudas soda aprēķināšanas nolūkā ņemt vērā šo fakultatīvo elementu, proti, pārkāpuma faktisko ietekmi uz tirgu, jo to nebija iespējams aprēķināt. Pārsūdzētajā spriedumā šāds secinājums netika apšaubīts.
- 42 Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 86. un 89. punktā atgādināja judikatūru attiecībā uz pierādījumu par aizliegtās vienošanās faktisko ietekmi uz tirgu iesniegšanas prasībām. Turklāt minētā sprieduma 87. un 90. punktā tā pārbaudīja, vai Komisija no juridiskā viedokļa bija pietiekami pierādījusi aizliegtās vienošanās faktisko ietekmi uz konkrēto tirgu. Taču tā veica šo pārbaudi pilnības labad, kā tas ir norādīts minētā sprieduma 84. punktā, un pēc tam tad, kad minētā sprieduma 82. punktā tā bija pareizi atgādinājusi, ka aizliegto vienošanos faktiskā ietekme uz tirgu nav izšķirošs kritērijs, nosakot naudas sodu apmēru. No minētā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju pamats, kas izvirzīts pret šo Vispārējās tiesas argumentācijas daļu, ir neefektīvs.
- 43 Katrā ziņā Vispārējās tiesas argumentācija attiecībā uz pārkāpuma ietekmes uz tirgu pierādīšanu ir atbilde uz apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, kas ir izklāstīts pārsūdzētā sprieduma 58.–62. punktā un saskaņā ar kuru Komisija apstrīdētajā lēmumā neesot ietvērusi šādus pierādījumus. Vispārējā tiesa secināja, ka pastāvēja elementi, kas ļāva konstatēt šādas ietekmes esamību, bet neapšaubīja neiespējamību šo ietekmi precīzi aprēķināt.
- 44 Tādējādi Vispārējā tiesa nenonāca pretrunās pati ar sevi tad, kad tā, pirmkārt, atgādināja principu, saskaņā ar kuru pārkāpuma faktiskā ietekme uz tirgu nav izšķirošs kritērijs, nosakot naudas sodu apmēru, un, otrkārt, pārbaudīja šādas ietekmes pierādījumus.

- 45 Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējas, kā izriet no to pirmā pamata formulējuma, kļūdaini izsecināja no Vispārējās tiesas veiktās pārbaudes, ka, nosakot tām uzliktā naudas soda sākumsummu, bija jāņem vērā pārkāpuma faktiskā ietekme uz tirgu. Šis arguments ir balstīts uz kļūdainu pieņēmumu.
- 46 Attiecībā uz kritiku par to, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi ekonomiskos pierādījumus, kurus apelācijas sūdzības iesniedzējas tai bija iesniegušas, netiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa interpretēja ekonomiskos ziņojumus acīmredzami pretēji to formulējumam (šajā ziņā skat. 2011. gada 10. februāra spriedumu lietā *C-260/09 P Activision Blizzard Germany/Komisija*, Krājums, I-419. lpp., 57. punkts), bet drīzāk tiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa pieļāva kļūdu šo ziņojumu satura vērtējumā. Katrā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzējas skaidri nav norādījušas šo ziņojumu daļas, kuras Vispārējā tiesa ir interpretējusi pretēji to patiesajai nozīmei. No minētā izriet, ka šis arguments ir nepieņemams.
- 47 No šiem elementiem izriet, ka pirmais pamats ir jānoraida.

Par otro pamatu, kas ir balstīts uz dažādām kļūdām tiesību piemērošanā saistībā ar apgrozījuma ņemšanu vērā

Lietas dalībnieku argumenti

- 48 Otrais pamats būtībā attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 97.–101. punktu, kuros ir noteikts:

“97 Uzreiz jākonstatē, ka neviens vērā ņemams iemesls neliek apgrozījumu konkrētajā tirgū aprēķināt, izslēdzot noteiktas ražošanas izmaksas. Kā pamatoti norāda

Komisija, visās ražošanas nozarēs pastāv gala precē iekļautās izmaksas, ko ražotājs nevar kontrolēt, bet kas tomēr ir tā darbības kopuma būtisks elements un ko tātād, nosakot naudas soda sākumsummu, no tā apgrozījuma nevar izslēgt (šajā ziņā skat. [Vispārējās] tiesas 2000. gada 15. marta spriedumu apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR u.c./Komisija, Recueil*, II-491. lpp., 5030. un 5031. punkts). Tas, ka vara cena ir santehnikas cauruļu galīgās cenas būtiska daļa vai ka vara cenu izmaiņu risks ir daudz augstāks nekā citu izejvielu [izejmateriālu] gadījumā, šo secinājumu neietekmē.

- 98 Attiecībā uz vairākiem prasītāju iebildumiem, ar kuriem tiek apgalvots, ka tā vietā, lai izmantotu apgrozījuma konkrētajā tirgū kritēriju, no naudas sodu preventīvās iedarbības mērķa un vienlīdzīgas attieksmes principa viedokļa piemērotāk būtu bijis tām piemērojamo summu noteikt atkarībā no skartās nozares rentabilitātes vai ar to saistītās pievienotās vērtības, ir jākonstatē, ka tie neattiecas uz lietu.
- 99 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka, tā kā pārkāpuma smagumu nosaka atkarībā no vairākiem faktoriem, attiecībā uz kuriem Komisijai ir rīcības brīvība ([Vispārējās] tiesas 2007. gada 12. decembra spriedums apvienotajās lietās T-101/05 un T-111/05 *BASF/Komisija, Krājums*, II-4949. lpp., 65. punkts), un šajā sakarā nekāds ierobežojošo vai izsmeļošo obligāti vērā ņemamo kritēriju saraksts nav noteikts (Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedums lietā C-407/04 P *Dalmine/Komisija, Krājums*, I-829. lpp., 129. punkts), tad nevis tiesai, bet Komisijai tās rīcības brīvības ietvaros un atbilstoši no vienlīdzīgas attieksmes principa un no Regulām Nr. 17 un Nr. 1/2003 izrietošajām robežām ir jāizvēlas faktori un skaitļi, ko tā ņem vērā, lai īstenotu EKL 81. pantā noteikto aizliegumu ievērošanu nodrošinošu politiku.

100 Turpinot, nav apstrīdams, ka uzņēmuma vai kāda tirgus apgrozījums kā pārkāpuma smaguma novērtēšanas kritērijs katrā ziņā ir izplūdis un nepilnīgs. Tajā nav ņemta vērā nedz atšķirība starp nozarēm ar augstu pievienoto vērtību un ar nelielu pievienoto vērtību, nedz arī atšķirība starp lielākā un mazākā mērā peļņu nesošiem uzņēmumiem. Tomēr, neraugoties uz aptuvenās precizitātes raksturu, šobrīd gan likumdevējs, gan arī Komisija un Tiesa apgrozījumu konkurences tiesību ietvaros uzskata par adekvātu kritēriju attiecīgo uzņēmumu apmēra un ekonomiskās varas novērtēšanai (skat. it īpaši iepriekš [...] minēto spriedumu apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, 121. punkts; Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, Padomes 2004. gada 20. janvāra Regulas (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV L 24, 1. lpp.) preambulas 10. apsvērumu un 14. un 15. pantu).

101 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Komisija pamatoti ir ņēmusi vērā vara cenu, nosakot konkrētā tirgus apmēru.”

49 Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvoto Vispārējā tiesa esot pārkāpusi Savienības tiesības un neatbilstoši pamatojusi pārsūdzēto spriedumu, apstiprinot Komisijas atsauci — lai novērtētu ar pārkāpumu skartā tirgus apmēru nolūkā noteikt tām uzliktā naudas soda smaguma elementu — uz tirgus vērtību, kas esot kļūdaini ietvērusi ieņēmumus no augšupējā tirgū, kas nav “karteļa” tirgus, īstenotās pārdošanas, kaut arī karteļa dalībnieki nebija vertikāli integrēti augšupējā tirgū.

50 Tās paskaidro, ka vara pārstrādes rūpniecībai esot īpašas iezīmes. Proti, klients ir tas, kurš nosaka metāla iegādes brīdi Londonas metāla tirgū (*London Metal Exchange*) un līdz ar to tā cenu. Kaut arī rēķinā, ko cauruļu ražotājs izraksta klientam, norādītā cena ietver pārstrādes starpību, tās ņemšana vērā, aprēķinot uzņēmuma apgrozījumu, nozīmētu tirgus ekonomiskās realitātes neņemšanu vērā, ko it īpaši raksturo

izejmateriāla ievērojamā daļa produkta izmaksās un būtiskās svārstības šī izejmateriāla cenā. Šos faktus konstatēja Vispārējā tiesa.

- 51 Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju teikto Vispārējā tiesa esot pārkāpusi samērīguma principu, neuzskatot, ka Komisijai vajadzēja ņemt vērā Vispārējās tiesas judikatūru un Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi, saskaņā ar kurām Komisijai, kad tā aprēķina naudas soda sākumsummu un/vai piemēro 10 % apgrozījuma robežvērtību, ir jāņem vērā konkrētā tirgus raksturojums.
- 52 Turklāt tās apgalvo, ka, nenošķirot apelācijas sūdzības iesniedzējas no citiem uzņēmumiem, kuru apgrozījumu tik ļoti neietekmē izejmateriāla cena, Vispārējā tiesa pārkāpa nediskriminācijas principu, kas uzliek pienākumu piemērot atšķirīgu attieksmi atšķirīgās situācijās.
- 53 Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzējas apstrīd judikatūru, uz kuru pamatojās Vispārējā tiesa un kas ir balstīta uz Komisijas rīcības brīvību. Tās uzskata, ka Vispārējā tiesa neesot izvērtējusi, vai kritēriji, kurus izmantoja Komisija, lai noteiktu karteļa smagumu, bija atbilstoši un adekvāti.
- 54 Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 97. punktā pamatoti norādīja, ka visās rūpniecības nozarēs pastāv izmaksas, kas ir raksturīgas gala produktam, kuras ražotājs nevar kontrolēt, bet kuras tomēr ir visas tā komercdarbības kopumā būtisks elements un līdz ar to nevar tikt izslēgtas no ražotāja apgrozījuma, nosakot naudas soda sākumsummu.

- 55 Turklāt tā apgalvo, ka pamats ir nepieņemams tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzējas aicina Tiesu izdarīt vērtējumu, kas atšķiras no Vispārējās tiesas vērtējuma attiecībā uz vara santehnikas cauruļu nozares īpašo raksturu.
- 56 Saskaņā ar Komisijas teikto Vispārējā tiesa esot izdarījusi objektīvu vērtējumu, ņemot vērā drīzāk apgrozījumu, nevis pretrunīgos datus, kuri nozīmēja izmaksu, kuras “nevarēja kontrolēt”, atskaitīšanu. Šāds secinājums atbilstot samērīguma principam.
- 57 Visbeidzot Komisija apstrīd apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumus attiecībā uz cenu noteikšanas metodi konkrētajā tirgū. Būtu kļūdaini nošķirt augšupējo tirgu no tirgus, uz kuru attiecās aizliegtā vienošanās. Pastāvēja tikai viens tirgus, proti, vara cauruļu tirgus, un varš veido tikai daļu no izmaksām.

Tiesas vērtējums

- 58 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai novērtētu pārkāpuma smagumu, ir jāņem vērā liels skaits elementu, kuru raksturs un nozīme atšķiras atkarībā no pārkāpuma veida un attiecīgā pārkāpuma konkrētajiem apstākļiem. Šie elementi atkarībā no apstākļiem var ietvert preču, kas bija pārkāpuma priekšmets, daudzumu un vērtību, kā arī uzņēmuma lielumu un ekonomisko potenciālu un līdz ar to ietekmi, kādu šis uzņēmums varēja īstenot tirgū (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, 120. punkts).

- 59 Kaut arī Tiesa no minētā secināja, ka naudas soda noteikšanas nolūkā ir pieļaujams ņemt vērā gan uzņēmuma kopējo apgrozījumu, kas sniedz norādes par uzņēmuma lielumu un tā ekonomisko potenciālu, gan apgrozījuma daļu, kas rodas no pārkāpumā iesaistītām precēm un līdz ar to sniedz norādes par pārkāpuma apmēru, tā tomēr atzina, ka uzņēmuma kopējais apgrozījums sniedz vienīgi aptuvenas un nepilnīgas norādes par tā lielumu (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique Diffusion française u.c./Komisija*, 121. punkts; 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe/Komisija, Recueil*, I-8417. lpp., 139. punkts; 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri u.c./Komisija, Krājums*, I-5425. lpp., 243. punkts; 2006. gada 18. maija spriedums lietā C-397/03 P *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, Krājums*, I-4429. lpp., 100. punkts, kā arī 2009. gada 19. marta spriedums lietā C-510/06 P *Archer Daniels Midland/Komisija, Krājums*, I-1843. lpp., 74. punkts).
- 60 Turklāt Tiesa ir vairākkārt uzsvērusi, ka ir svarīgi nevienam no šiem skaitļiem nepiešķirt nesamērīgu nozīmīgumu salīdzinājumā ar citiem pārkāpuma smaguma novērtējuma elementiem (iepriekš minētie spriedumi apvienotajās lietās *Musique Diffusion française u.c./Komisija*, 121. punkts, un apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 243. punkts; 2006. gada 18. maija spriedums lietā *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija*, 100. punkts, kā arī 2009. gada 19. marta spriedums lietā *Archer Daniels Midland/Komisija*, 74. punkts).
- 61 Līdz ar to Vispārējā tiesa nepieļāva kļūdu tiesību piemērošanā un it īpaši nepārkāpa ne samērīguma principu, ne nediskriminācijas principu, pārsūdzētā sprieduma 100. punktā atgādinot, ka apgrozījums, kaut arī tas ir nenoteikts un nepilnīgs, tomēr ir atbilstošs kritērijs, novērtējot attiecīgo uzņēmumu lielumu un ekonomisko potenciālu.
- 62 Turklāt Vispārējā tiesa tāpat nepieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 97. punktā atzīstot, ka neviens derīgs iemesls neuzliek pienākumu aprēķināt atbilstošā tirgus apgrozījumu, izslēdzot noteiktas ražošanas izmaksas. Kā Tiesa atzina šodien pasludinātajā spriedumā lietā C-272/09 P, kurā arī apelācijas sūdzības iesniedzējas ir cēlušas prasību pret Komisiju, ja būtu pieļaujami, ka dažās lietās tiek ņemts

vērā bruto apgrozījums, bet citās ne, tad būtu jānosaka sliekšnis attiecības starp neto un bruto apgrozījumu veidā, ko būtu ļoti grūti piemērot un kurš izraisītu nebeidzamus un neatrisināmus strīdus, tostarp apgalvojumus par diskrimināciju.

63 Runājot par kritiku, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi, vai kritēriji, kādus izmantoja Komisija, lai noteiktu kartela smagumu, bija atbilstoši un adekvāti, ir jāatgādina, ka prasībā, kas celta par lēmumu konkurences jomā, prasītājs ir tas, kuram ir jānorāda pamati šajā sakarā, nevis Vispārējai tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda elements, kurus ir ņēmusi vērā Komisija, nozīmīgums, lai noteiktu naudas soda apmēru.

64 Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa īstenoja pārbaudi, ko tai ir pienākums veikt. Tā atbildēja uz apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzīto pamatu un nepieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 101. punktā secinot, ka Komisija pamatoti ņēma vērā vara cenu, lai noteiktu konkrētā tirgus apmēru.

65 Tādēļ otrais pamats ir nepamatots.

Par trešo pamatu, kas ir balstīts uz dažādām kļūdām tiesību piemērošanā attiecībā uz pārkāpuma ilguma ņemšanu vērā

Lietas dalībnieku argumenti

66 Apelācijas sūdzības iesniedzējas norāda, ka to trešais pamats attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 111.–117. punktu. Tās apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi Savienības

tiesības un neskaidri, neloģiski un neatbilstoši pamatojusi šo spriedumu, apstiprinot tādu apstrīdētā lēmuma daļu, kurā Komisija bija nepareizi piemērojusi Pamatnostādnes, kā arī ir pārkāpusi samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principus, nosakot naudas soda sākumsummai maksimālo procentuālo palielinājumu, kas apelācijas sūdzības iesniedzējam tika piemērots pārkāpuma ilguma dēļ.

67 Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvoto no Pamatnostādņu 1. punkta B daļas izriet, ka naudas soda palielinājuma pārkāpuma ilguma dēļ mērķis ir “efektīvi sodīt par ierobežojumiem, kas ilgtermiņā ir negatīvi ietekmējuši patērētājus”. Prasība par to, ka ir jāpastāv saiknei starp pārkāpuma ilgumu un tā negatīvajām sekām, izriet arī no judikatūras. Taču Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi, vai Komisija, novērtējot pārkāpuma smagumu, patiešām piešķīra nozīmi faktam, ka karteļa intensitāte un efektivitāte laika gaitā mainījās. Tādēļ Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 116. punktā esot kļūdaini uzskatījusi, ka naudas soda sākumsummas palielinājums par 125 % nebija acīmredzami nesamērīgs.

68 Turklāt tas, ka Vispārējā tiesa neatzina faktu, ka *KME* grupa atradās situācijā, kas bija ļoti līdzīga prasītāju — uzņēmumu situācijai lietā, kurā tikai taisīts 2010. gada 19. maija spriedums T-18/05 *IMI u.c./Komisija* (Krājums, II-1769. lpp.), un tās atteikums noteikt jaunu naudas soda sākumsummu, pretēji tam, kā tā rikojās minētajā spriedumā, esot izraisījis prettiesisku atšķirīgu attieksmi pret *KME* grupu un šiem uzņēmumiem.

69 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas neatspēkoja Vispārējās tiesas secinājumus, kas ietverti pārsūdzētā sprieduma 111.–115. punktā. Tā piebilst, ka arī Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktā ir nošķirts pārkāpuma smagums un pārkāpuma ilgums un ka vienlīdzīgas attieksmes ņemšana vērā saistībā ar pārkāpuma ilgumu nozīmē, ka ir jāizvērtē šis ilgums, nevis elementi, kas attiecas uz pārkāpuma smagumu, tādi kā aizliegtās vienošanās intensitāte un tās sekas.

- 70 Runājot par prasītājiem — uzņēmumiem lietā, kurā tikai taisīts spriedums *IMI* u.c./Komisija, Komisija atgādina, ka Vispārējā tiesa atcēla pret šiem uzņēmumiem pieņemto lēmumu par pārkāpumu attiecībā uz 16 mēnešu laikposmu. Līdz ar to minētie uzņēmumi atradās atšķirīgā situācijā no apelācijas sūdzības iesniedzējām.
- 71 Visbeidzot Komisija uzsver, ka aizliegtās vienošanās nodarītā kaitējuma ņemšanas vērā nolūkā Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, ir paredzēts palielināt naudas sodu par 100 % par katru aizliegtās vienošanās pastāvēšanas gadu. Palielinājums par 10 % par katru papildu gadu, kas tika piemērots šajā gadījumā, faktiski ir ļoti neliels un acīmredzami nav nesamērīgs.

Tiesas vērtējums

- 72 Ar savu trešo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzējas apstrīd gan principu par naudas soda palielināšanu, lai ņemtu vērā pārkāpuma ilgumu, gan šī principa piemērošanas rezultātu, ciktāl tie attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējām, proti, to naudas soda sākumsummas, kas tika noteikta EUR 70 miljonu apmērā, palielināšanu par 125 %, lai ņemtu vērā pārkāpuma ilgumu, proti, 12 gadus un 9 mēnešus, katram dalības pārkāpumā gadam atbilstot 10 % paaugstinājumam. Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 719. apsvērumā ietvertajiem skaitļiem, kas tika pārņemti šī sprieduma 22. punktā, *KME* grupai uzliktā naudas soda pamatsumma līdz ar to tika palielināta līdz EUR 111,13 miljoniem.
- 73 Tomēr rezultāta kritika ir balstīta uz kļūdainu pieņēmumu, proti, ka palielināšanas likme bija 125 %, kaut arī patiesībā tā bija tikai 58,75 % ($111,13/70 = 1,5875$).

- 74 Runājot par principu par naudas soda palielināšanu, lai ņemtu vērā pārkāpuma ilgumu, nav nepieciešams faktiski pierādīt tiešu saikni starp pārkāpuma ilgumu un palielināto kaitējumu, kāds ir ticis nodarīts Savienības mērķiem, kas paredzēti konkurences tiesību normās.
- 75 EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā nav nepieciešams ņemt vērā nolīguma konkrētās sekas, tiklīdz ir skaidrs, ka tā mērķis ir ierobežot, kavēt vai izkropļot konkurenci (šajā ziņā skat. 1966. gada 13.jūlija spriedumu lietā 56/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija, *Recueil*, 429. lpp.). Tā tas it īpaši ir gadījumā, kāds ir šajā lietā, kad nolīgumi ietver acīmredzamus konkurences ierobežojumus, tādus kā cenu noteikšana un tirgus sadale. Ja ar aizliegtu vienošanos tās noslēgšanas brīdī tiek fiksēts stāvoklis tirgū, tās ilgums var nostiprināt šī tirgus struktūras, mazinot aizliegtās vienošanās dalībnieku vēlmi pēc jauninājumiem un attīstības. Jo ilgāk būs spēkā aizliegtā vienošanās, jo grūtāka un laikietilpīgāka būs atgriešanās pie brīvas konkurences.
- 76 Pat ja karteļa intensitāte un efektivitāte laika gaitā mainās, minētais kartelis tomēr turpina eksistēt un līdz ar to vēl vairāk nostiprināt tirgus struktūras.
- 77 Attiecībā uz gadījumu, kad aizliegtā vienošanās nekad nav tikusi īstenota, ir jāatgādina, ka Pamatnostādņu 3. punktā ir paredzēts, ka prettiesisku nolīgumu vai prakses faktiska neīstenošana var būt atbildību mīkstinošs apstāklis, kas var būt par pamatu naudas soda pamatsummas samazināšanai. Tomēr šķiet, ka tā tas nav bijis šajā gadījumā, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīdēja nevis aizliegtās vienošanās īstenošanu, ciktāl tā skar viņas, bet vienīgi šīs īstenošanas mainīgās intensitātes un aizliegtās vienošanās faktiskās un objektīvās ietekmes uz patērētājiem neņemšanu vērā.

- 78 Turklāt faktisko patērētājiem nodarīto kaitējumu var būt grūti noteikt, ņemot vērā lielo skaitu mainīgo elementu, kas ietekmē it īpaši ražotā produkta cenas noteikšanu.
- 79 Katrā ziņā Savienības likumdevējs ir minējis pārkāpuma ilgumu kā elementu, kas kā tāds ir jāņem vērā, nosakot naudas sodu apmēru.
- 80 Ņemot vērā šos elementus, Vispārējā tiesa bija tiesīga pārsūdzētā sprieduma 117. punktā kā nepamatotu noraidīt pamatu, kurš attiecās uz naudas soda apmēra palielināšanu atbilstoši aizliegtās vienošanās pastāvēšanas ilgumam.
- 81 Runājot par prasītājiem — uzņēmumiem lietā, kurā tika taisīts spriedums *IMI u.c./Komisija*, kā izriet no šī sprieduma 96. punkta, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka pārkāpums tika pārtraukts uz mazliet vairāk nekā sešpadsmit mēnešiem. Līdz ar to šo uzņēmumu situācija patiešām atšķīrās no apelācijas sūdzības iesniedzēju situācijas, kuras nekad nav apgalvojušas, ka pārkāpums tika pārtraukts, bet vienīgi minējušas izmaiņas tā intensitātē. No minētā izriet, ka Vispārējā tiesa nepārkāpa nediskriminācijas principu, piemērojot atšķirīgu attieksmi pret apelācijas sūdzības iesniedzējām un minētajiem uzņēmumiem.
- 82 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka trešais pamats nav pamatots.

Par ceturto pamatu, kas ir balstīts uz Pamatnostādņu, kā arī taisnīguma un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpumu tāpēc, ka netika ņemti vērā noteikti atbildību mīkstinoši apstākļi

Lietas dalībnieku argumenti

- 83 Apelācijas sūdzības iesniedzējas norāda, ka to ceturtais pamats attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 125.–142. punktu. Tās apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārkāpa Savienības tiesības, noraidot prasības piekto pamatu un apstiprinot apstrīdētā lēmuma attiecīgo daļu, kurā Komisija, pārkāpjot Pamatnostādnes, kā arī taisnīguma un vienlīdzīgas attieksmes principus, tām atteica samazināt naudas sodu sakarā ar, pirmkārt, nolīgumu ierobežotu īstenošanu, otrkārt, krīzi vara santehnikas cauruļu nozarē un, treškārt, to sadarbību ārpus Paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomas.
- 84 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētajā spriedumā pilnībā ignorējot faktu, ka tās atturējās īstenot nolīgumus un rīkojās atbilstoši konkurences tiesību normām. Šajā ziņā tās apstrīd kritēriju, kas norādīts minētā sprieduma 127. punktā un kuru Vispārējā tiesa piemēroja, lai novērtētu, vai tās bija izpildījušas atbildību mīkstinošu apstākļu piemērošanai prasītos nosacījumus, proti, kritēriju par skaidru un vērā ņemamu pienākumu saistībā ar aizliegtās vienošanās īstenošanu neizpildi tādā mērā, ka tā ir radījusi traucējumus aizliegtās vienošanās funkcionēšanā. Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju teikto šāds kritērijs esot stingrāks nekā tas, kas tiek piemērots, lai noteiktu dalības pārtraukšanas brīdi, proti, kritērijs par atklātu norobežošanos no prettiesiskas saskaņotas darbības, kas neesot loģiski.

- 85 Tās apgalvo, otrkārt, ka Vispārējā tiesa pārkāpa nediskriminācijas principu, jo tai esot vajadzējis ņemt vērā grūto situāciju vara santehnikas cauruļu nozarē kā atbildību mikstinošu apstākli.
- 86 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, treškārt, ka Vispārējā tiesa pārkāpa Savienības tiesības, apstiprinot to apstridētā lēmuma daļu, kurā Komisija tām atteica samazināt naudas sodu sakarā ar to sadarbību ārpus Paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomas. Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju teikto tikai viņām esot bijis jāsamazina naudas sods vai jāpiešķir daļējs atbrīvojums no naudas soda, jo tās iesniedza pierādījumus attiecībā uz pārkāpuma ilgumu atšķirībā no *Outokumpu* grupas, kas iesniedza vien informāciju par karteļa kopējo pastāvēšanas ilgumu.
- 87 Komisija uzskata, ka Vispārējā tiesa pareizi piemēroja judikatūru, saskaņā ar kuru naudas sods var tikt samazināts, pamatojoties uz aizliegtās vienošanās neīstenošanu.
- 88 Turklāt tā atgādina, ka pamatā, kas ir balstīts uz nediskriminācijas principa neievērošanu, nevar atsaukties uz lēmumiem, kas attiecas uz citām aizliegtām vienošanām. Katrā ziņā grūtais periods nozarē iestājās pēc tam, kad aizliegtā vienošanās beidza pastāvēt.
- 89 Visbeidzot, runājot par sadarbību, Komisija apgalvo, ka, tā kā *KME* grupa aicina Tiesu ar savu vērtējumu aizstāt Vispārējās tiesas vērtējumu, ceturtais pamats ir nepieņemams.
- 90 Turklāt šis pamats esot arī nepamatots. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa skaidri un loģiski paskaidroja savu vērtējumu attiecībā uz gadījumiem, kad var tikt piešķirts daļējs atbrīvojums, atbildot uz visiem *KME* grupas izvirzītajiem tiesību argumentiem.

- 91 Kaut arī *Outokumpu* grupai naudas sods tika samazināts, tas tika izdarīts, pamatojoties uz tās iesniegto informāciju, kas ļāva Komisijai veikt izmeklēšanu un iegūt pierādījumus. Apelācijas sūdzības iesniedzējas atviegloja šo uzdevumu ar pierādījumu iesniegšanu, bet ne vairāk. Pretēji tam, ko apelācijas sūdzības iesniedzējas liek noprast savā apelācijas sūdzībā, tām nevarēja piešķirt arī daļēju atbrīvojumu saskaņā ar Komisijas paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos, jo šāds atbrīvojums tiek piešķirts tad, ja tiek pierādīti “fakti, par kuriem Komisija agrāk nav zinājusi”, ko nevar apgalvot attiecībā uz karteļa kopējo ilgumu.
- 92 Visbeidzot Komisija uzsver, ka daļēja atbrīvojuma piešķiršana gadījumā, uz kuru atsaucās apelācijas sūdzības iesniedzējas, būtu pretrunā Paziņojuma par sadarbību D sadaļai, kurā jau ir paredzēta naudas soda samazināšana gadījumos, ja uzņēmums ir iesniedzis Komisijai informāciju, dokumentus vai citus pierādījumus, kas palīdz apstiprināt izdarītā pārkāpuma esamību.

Tiesas vērtējums

- 93 Pirmais arguments attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 127. punktu, kurā Vispārējā tiesa atsaucās uz judikatūru, saskaņā ar kuru, lai varētu piemērot Pamatnostādņu 3. punkta otrajā ievilkumā paredzēto atbildību mīkstinošo apstākli, pārkāpējiem ir jāpierāda, ka tie ir rīkojušies atbilstoši konkurences noteikumiem vai vismaz tādā mērā ir skaidri un vērā ņemami nepildījuši pienākumus saistībā ar aizliegtās vienošanās īstenošanu, ka ir tikusi traucēta tās funkcionēšana un ka tie nav izlikušie, ka ievēro šo vienošanos, tādā veidā mudinot citus uzņēmumus īstenot minēto aizliegto vienošanos (Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-50/00 *Dalmine*/Komisija, Krājums, II-2395. lpp., 292. punkts, un 2006. gada 15. marta spriedums lietā T-26/02 *Daiichi Pharmaceutical*/Komisija, Krājums, II-713. lpp., 113. punkts).

- 94 Iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija* 491. punktā Vispārējā tiesa izskaidroja šo judikatūru, atgādinot, ka uzņēmums, kas, neraugoties uz vienošanos ar saviem konkurentiem, tirgū īsteno lielākā vai mazākā mērā neatkarīgu politiku, var vienkārši censties izmantot aizliegtu vienošanos savā labā. Ja šādā gadījumā tiktu atzīti atbildību mīkstinošie apstākļi, uzņēmumiem būtu pārāk viegli izvairīties no riska maksāt lielu naudas sodu, ja tie varētu gūt labumu no prettiesiskas aizliegtas vienošanās un vēlāk panākt arī naudas soda samazināšanu, aizbildinoties ar to, ka to loma pārkāpumā ir bijusi ļoti neliela, kaut arī to uzvedība ir mudinājusi citus uzņēmumus īstenot konkurencei daudz nelabvēlīgāku rīcību (skat. arī Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke/Komisija*, Krājums, II-2223. lpp., 277. un 278. punkts).
- 95 Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvotajam uzņēmums, kas beidz būt aizliegtas vienošanās dalībnieks, neatrodas tādā pašā situācijā kā uzņēmums, kas ir kļuvis par aizliegtas vienošanās dalībnieku, bet to neīsteno vai ir izbeidzis tās īstenošanu. Pēdējā minētajā gadījumā uzņēmums faktiski turpina likt šķēršļus konkurencei ar savu piedalīšanos jebkādās diskusijās un ar faktu, ko atzīmēja Vispārējā tiesa, ka tā dalība aizliegtajā vienošanās var mudināt citus uzņēmumus īstenot pret konkurenci vērstu rīcību.
- 96 Līdz ar to Vispārējā tiesa nepieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, šauri interpretējot nosacījumus, kādi ir jāizpilda, lai varētu piemērot Pamatnostādņu 3. punkta otrajā ievilkumā paredzēto atbildību mīkstinošo apstākli. Kā Vispārējā tiesa atzīmēja pārsūdzētā sprieduma 128. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzējas neapgalvoja, ka tās izpildīja šos nosacījumus. Līdz ar to pirmais arguments nav pamatots.
- 97 Runājot par otro argumentu, pietiek atgādināt, ka parasti karteļi rodas brīdī, kad nozarē ir radušās grūtības, un ka šādas grūtības principā nevar uzskatīt par atbildību mīkstinošu apstākli.

- 98 Turklāt grūtības salīdzināt apmēru naudas sodiem, kas uzlikti uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies dažādos nolīgumos, dažādos tirgos un laikos, kurus dažkārt šķir liels laika periods, var rasties arī nosacījumu, kādi ir jāizpilda, lai īstenotu efektīvu konkurences politiku, piemērošanas rezultātā (2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-196/99 P *Aristrain*/Komisija, *Recueil*, I-11005. lpp., 81. punkts). Līdz ar to Vispārējā tiesa nepārkāpa nediskriminācijas principu, pārsūdzētā sprieduma 129. punktā uzskatot, ka fakts, ka iepriekšējās lietās Komisija ņēma vērā ekonomisko situāciju nozarē kā atbildību mīkstināšu apstākli, nenozīmē, ka tai noteikti arī turpmāk ir jāievēro šāda prakse.
- 99 Runājot par trešo argumentu, apelācijas sūdzības iesniedzējas apstrīd pārsūdzēto spriedumu, taču neprecizē un nepamato, tieši kādu kļūdu tiesību piemērošanā Vispārējā tiesa bija pieļāvusi argumentācijā, kas izklāstīta minētā sprieduma 136.–140. punktā, un nepaskaidro, kādā veidā pierādījumi attiecībā uz faktiem, kas Komisijai jau bija zināmi, labāk pamatotu atbildību mīkstināšu apstākļu piemērošanu nekā Komisijai agrāk iesniegtā jaunā informācija. No minētā izriet, ka šis arguments ir nepieņemams, jo ir pārāk neprecīzs.
- 100 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka ceturtais pamats vienā tā daļā nav pieņemams un otrā daļā nav pamatots.

Par piekto pamatu, kas ir balstīts uz Pamatnostādņu pārkāpumu un kļūdu pamatojumā

Lietas dalībnieku argumenti

- 101 Apelācijas sūdzības iesniedzējas norāda, ka to piektais pamats attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 163.–174. punktu. Tās apgalvo, ka Vispārējā tiesa pieļāva kļūdu tiesību

piemērošanā un neloģiski un neadekvāti pamatoja prasības septītā pamata noraidīšanu un savu atbalstu Komisijas atteikumam samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējām uzlikto naudas sodu sakarā ar to nespēju šo sodu samaksāt, it īpaši pēc finansiālā sloga, kāds tām jau tika noteikts lietā, kas attiecās uz rūpnieciskajām vara caurulēm. Tās norāda, ka Vispārējā tiesa nepiemēroja atbilstošu kritēriju, jo uzņēmumam ir vienīgi jāpierāda, ka smagas sankcijas piemērošana tam radīs ļoti nopietnu ekonomisku un finansiālu kaitējumu. Turklāt tās apgalvo, ka Vispārējā tiesa kļūdaini interpretēja Pamatnostādņu 5. punkta b) apakšpunktā paredzētā kritērija otro daļu, secinot, ka “konkrēti sociālie apstākļi” minētā punkta izpratnē nepamatoja naudas soda samazināšanu. Visbeidzot tās apgalvo, ka pārsūdzētais spriedums nenovērsa prettiesisko diskrimināciju no Komisijas puses attiecībā pret apelācijas sūdzības iesniedzējām salīdzinājumā ar *SGL Carbon AG* lietās, kurās tikai taisīts 2006. gada 29. jūnija spriedums C-308/04 P *SGL Carbon*/Komisija (Krājums, I-5977. lpp.) un 2007. gada 10. maija spriedums C-328/05 P *SGL Carbon*/Komisija (Krājums, I-3921. lpp.).

- 102 Komisija vispirms atzīmē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju pirmais arguments neattiecas uz pārsūdzētajā spriedumā konstatēto kļūdu tiesību piemērošanā un ka Vispārējā tiesa nelēma par izteikuma “nespēja samaksāt [naudas sodu]” nozīmi. Turklāt tā atzīmē, ka jautājums par “konkrētiem sociālajiem apstākļiem” Vispārējai tiesai netika uzdots. Katrā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumi esot nekonkrēti un attiecoties uz faktu un pierādījumu vērtējumiem, kas apelācijas tiesvedībā neesot pieļaujams. Visbeidzot Vispārējā tiesa esot pamatoti noraidījusi apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu attiecībā uz diskrimināciju, pamatojoties uz to, ka Komisijas prakse agrākajos lēmumos nav uzskatāma par naudas sodu tiesisko regulējumu. Katrā ziņā *SGL Carbon AG* situācija esot bijusi atšķirīga.

Tiesas vērtējums

- 103 Vispārējā tiesa, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 165. punktā atgādināja, ka Komisijai nav pienākuma ņemt vērā attiecīgā uzņēmuma

finansiālos zaudējumus, jo šāda pienākuma atzišana nozīmētu nepamatotu konkurences priekšrocību piešķiršanu uzņēmumiem, kas nav tik veiksmīgi pielāgojušies tirgus apstākļiem (skat. 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ International Belgium* u.c./Komisija, *Recueil*, 3369. lpp., 54. un 55. punkts; iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 327. punkts; iepriekš minēto 2006. gada 29. jūnija spriedumu lietā *SGL Carbon*/Komisija, 105. punkts, kā arī iepriekš minēto 2007. gada 10. maija spriedumu lietā *SGL Carbon*/Komisija, 100. punkts).

104 Vēl mazāk Komisijai ir pienākums ņemt vērā apgalvoto nespēju maksāt, ko ir radījusi finansiālas sankcijas piemērošana par citu konkurences tiesību normu pārkāpumu, jo uzņēmums ir tas, kurš vispirms ir atbildīgs par šādu situāciju, kas ir radusies tā prettiesiskās rīcības rezultātā.

105 Turklāt, kā tika atgādināts šī sprieduma 98. punktā, grūtības salīdzināt apmēru naudas sodiem, kas uzlikti uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies dažādos nolīgumos, dažādos tirgos un laikos, kurus dažkārt šķir liels laika periods, var rasties arī nosacījumu, kādi ir jāizpilda, lai īstenotu efektīvu konkurences politiku, piemērošanas rezultātā. Līdz ar to Vispārējā tiesa nepārkāpa nediskriminācijas principu, pārsūdzētā sprieduma 164. punktā uzskatot, ka tas, ka agrākajās lietās Komisija ņēma vērā uzņēmuma finansiālās grūtības, nenozīmē, ka tai arī turpmāk ir pienākums izdarīt šādus pašus vērtējumus.

106 Visbeidzot, pārējā piektā pamata daļa ir īpaši vispārīga; apelācijas sūdzības iesniedzējas tikai apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, taču neprecizē, kas tieši tā bija par kļūdu. Katrā ziņā Tiesa nav kompetenta pārbaudīt Vispārējās tiesas izdarītos faktu vērtējumus, kādi ir minēti pārsūdzētā sprieduma 169. un 170. punktā.

- 107 No minētā izriet, ka piektā pamata viena daļa ir jānoraida kā nepieņemama un otra daļa — kā nepamatota.

Par sesto pamatu, kas ir balstīts uz tiesību uz efektīvu pārsūdzību tiesā pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 108 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārkāpa Savienības tiesības un to pamattiesības uz efektīvu pārsūdzību tiesā un liedza šo pamattiesību brīvu izmantošanu, neveicot to argumentu detalizētu un pilnīgu izvērtēšanu un pārmērīgi un nepamatoti ļaujoties uz Komisijas rīcības brīvību. Konkrētāk, tās apstrīd veidu, kādā Vispārējā tiesa izvērtēja prasības otro pamatu, kas attiecas uz tirgus apmēru, prasības ceturto pamatu, kas attiecas uz pārkāpuma ilgumu, kā arī prasības piekto pamatu, kas attiecas uz atbildību mīkstinošajiem apstākļiem. Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju teikto Vispārējās tiesas atteikums detalizēti un pilnībā izvērtēt pamatus un argumentus, kurus tās bija izvirzījušas savā prasības pieteikumā, ir pielīdzināms viņu pamattiesību uz apstrīdētā lēmuma pilnīgu, efektīvu un taisnīgu izvērtēšanu objektīvā un neatkarīgā tiesā pārkāpumam.
- 109 Apelācijas sūdzības iesniedzējas norāda, ka “rīcības brīvības” un “tiesas pietātes” doktrīna vairs nedrīkst tikt piemērota, jo Savienības tiesības šobrīd raksturo Komisijas uzlikto naudas sodu ārkārtīgi lielais apmērs, kas ir attīstība, kura bieži tiek saukta par Savienības konkurences tiesību ietvaros pastāvošo “kriminālsodišanu” *de facto*.

- 110 Turklāt EKL 81. panta 3. punktā paredzētā izņēmuma, kas tika ieviests ar Regulu Nr. 1/2003, tieša piemērošana, aizstājot agrāko atļauju piešķiršanas sistēmu, pēc definīcijas izslēdz jebkādu Komisijas rīcības brīvību, piemērojot konkurences tiesību normas, un tādējādi tiesām, kas kontrolē to, kā Komisija konkrētos gadījumos piemēro konkurences tiesību normas, dod tiesības izmantot vienīgi ļoti ierobežotu tiesas pietāti.
- 111 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Komisijas rīcības brīvību nevarot pamatot ar apgalvotām Komisijas plašākām pilnvarām sarežģītu faktu vai ekonomisku jautājumu izvērtēšanā. Šajā ziņā tās atzīmē, ka gan Tiesa, gan Vispārējā tiesa ir veiksmīgi uzsākušas kompleksu lietu īpaši intensīvu izvērtēšanu.
- 112 Tāpat, ņemot vērā neierobežoto kompetenci, kas Vispārējai tiesai ir piešķirta ar LESD 261. pantu un Regulas Nr. 1/2003 31. pantu, Vispārējā tiesa nevar atvēlēt Komisijai nekādu rīcības brīvību ne vien attiecībā uz piemērotu un samērīgu naudas soda apmēra noteikšanu, bet arī attiecībā uz metodes šādu aprēķinu veikšanai izvēli. Pēc apelācijas sūdzības iesniedzēju domām, Vispārējai tiesai ir jāizvērtē, kā Komisija katrā gadījumā ir novērtējusi prettiesiskās rīcības smagumu un ilgumu, un šo vērtējumu Vispārējā tiesa līdz ar to var aizstāt ar savu vērtējumu, atceļot, samazinot vai palielinot naudas sodu.
- 113 Saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvoto, Komisijai ir jāpiemēro konsekventa un nediskriminējoša politika visos gadījumos, kad tā nosaka apmēru sankcijai par konkurences tiesību normu pārkāpumu. Tas nozīmē, ka tā izturas vienādi pret uzņēmumiem, kas atrodas līdzvērtīgās situācijās atsevišķu pārkāpumu kontekstā, kas ir konstatēti ar atsevišķiem lēmumiem. Pretējā gadījumā Komisijas rīcības brīvība kļūtu pilnīgi patvaļīga, jo tiktu atzīts, ka Komisija pēc savas izvēles katrā konkrētā gadījumā var piemērot citu naudas soda politiku.

- 114 Apelācijas sūdzības iesniedzējas tāpat atgādina, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir apstiprinājusi, ka administratīvo tiesību īstenošana, izmantojot administratīvos lēmumus un naudas sodus, pati par sevi nav uzskatāma par 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — “ECPAK”) 6. panta 1. punkta pārkāpumu. Tomēr tā ir jāreglamentē ar pietiekami stingrām procesuālajām garantijām, apvienojot tās ar efektīvas pārbaudes tiesā sistēmu, kas ietver neierobežotu kompetenci attiecībā uz administratīvo lēmumu izvērtēšanu. Tiesības uz “efektīvu pārsūdzību tiesā” esot iekļautas arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā — “harta”) 47. pantā.
- 115 Komisija vispirms uzsver, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas pamatoja savu prasību, kas attiecas uz naudas soda samazināšanu, ar EKL 230. pantu, nevis ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantā paredzēto neierobežoto kompetenci.
- 116 Attiecībā uz atbildi uz otro, ceturto un piekto prasības pamatu Komisija uzskata, ka neatkarīgi no minētajām atsaucēm uz Komisijas rīcības brīvību Vispārējā tiesa efektīvi un detalizēti izvērtēja to, kā tika aprēķināts *KME* grupai uzliktā naudas soda apmērs, un apstiprinoši secināja, ka šie pamati bija nepamatoti.
- 117 Visbeidzot, saskaņā ar Komisijas teikto, *KME* grupa tikai atsauca uz “krimināltiesiskajām apsūdzībām” un ECPAK 6. panta 1. punktu, bet neizdara no tā nekādus secinājumus.

Tiesas vērtējums

- 118 Apelācijas sūdzības iesniedzējas apstrīd gan veidu, kādā Vispārējā tiesa atzina, ka tai ir jāņem vērā Komisijas plašā rīcības brīvība, gan veidu, kādā tā faktiski izvērtēja apstrīdēto lēmumu. Šajā ziņā tās atsaucas gan uz ECPAK 6. pantu, gan hartu.
- 119 Princips par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir Savienības tiesību vispārējais princips, kas šodien ir izteikts hartas 47. pantā (skat. 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-279/09 *DEB*, Krājums, I-13849. lpp., 30. un 31. punkts; 2011. gada 1. marta rīkojumu lietā C-457/09 *Chartry*, Krājums, I-819. lpp., 25. punkts, kā arī 2011. gada 28. jūlija spriedumu lietā C-69/10 *Samba Diouf*, Krājums, I-7151. lpp., 49. punkts).
- 120 Iestāžu lēmumu pārbaude tiesā tika noteikta ar pamatlīgumiem. Papildus tiesiskuma pārbaudei, kas šobrīd ir paredzēta LESD 263. pantā, attiecībā uz sodiem, kas paredzēti regulās, tika paredzēta kontrole ar neierobežotu kompetenci.
- 121 Attiecībā uz tiesiskuma pārbaudi Tiesa ir atzinusi, ka, lai arī jomās, kurās ir jāveic sarežģīti ekonomiski vērtējumi, Komisijai ir rīcības brīvība ar ekonomiku saistītajos jautājumos, tas nenozīmē, ka Savienības tiesai ir jāatturas no pārbaudes par to, kā Komisija ir interpretējusi ekonomiska rakstura informāciju. Savienības tiesai it īpaši ir jāpārbauda ne vien izvērīto pierādījumu saturiskā pareizība, ticamība un konsekvence, bet arī tas, vai šī informācija aptver visu to atbilstošo informāciju, kāda ir jāņem vērā, lai novērtētu sarežģītu situāciju, un vai šī informācija pamato no tās izrietošos secinājumus (skat. 2005. gada 15. februāra spriedumu lietā C-12/03 P Komisija/*Tetra Laval*, Krājums, I-987. lpp., 39. punkts, kā arī 2007. gada 22. novembra spriedumu lietā C-525/04 P Spānija/*Lenzing*, Krājums, I-9947. lpp., 56. un 57. punkts).

- 122 Attiecībā uz sodiem par konkurences tiesību pārkāpumiem Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta otrajā daļā bija paredzēts, ka, lai noteiktu naudas soda summu, papildus pārkāpuma smagumam ir jāņem vērā tā ilgums. Tāds pats teksts ir atrodams Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktā.
- 123 Tiesa ir atzinusi, ka, lai noteiktu naudas sodu apmēru, ir jāņem vērā pārkāpumu ilgums un visi tie elementi, kas ļauj novērtēt pārkāpumu smagumu, piemēram, katra uzņēmuma rīcība, loma saskaņotajās darbībās, ieguvumi no šīm saskaņotajām darbībām, lielums un attiecīgo preču vērtība, kā arī risks, kādu šāda veida pārkāpumi rada Eiropas Kopienai (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, 129. punkts; iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 242. punkts, kā arī 2009. gada 3. septembra spriedums lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, Krājums, I-7415. lpp., 96. punkts).
- 124 Tāpat Tiesa ir norādījusi, ka ir jāņem vērā tādi objektīvi elementi kā pret konkurenci vērsto darbību saturs un ilgums, to skaits un intensitāte, skartā tirgus apjoms un ekonomiskajai sabiedriskajai kārtībai nodarītais kaitējums. Analīzē ir jāņem vērā arī atbildīgo uzņēmumu relatīvais nozīmīgums un tirgus daļa, kā arī iespējamā recidīvā rīcība (2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 91. punkts).
- 125 Šis lielais elementu skaits uzliek Komisijai pienākumu veikt pārkāpuma apstākļu detalizētu izvērtēšanu.
- 126 Pārskatāmības nodrošināšanai Komisija pieņēma Pamatnostādnes, kurās tā ir norādījusi, kā tā ņems vērā to vai citu pārkāpuma apstākli, un sekas, kādas no minētā var izrietēt attiecībā uz naudas soda apmēru.

- 127 Pamatnostādnēs — par kurām Tiesa ir atzinusi, ka tajās ir iekļauta indikatīva uzvedības norma attiecībā uz praksi, kas ir jāievēro un no kuras administrācija konkrētajā gadījumā nevar atkāpties, nenorādot ar vienlīdzīgas attieksmes principu saderīgus iemeslus (iepriekš minētais 2006. gada 9. jūlija spriedums lietā *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, 91. punkts) — ir aprakstīta tikai pārkāpuma izvērtēšanas metode, kādu izmanto Komisija, un kritēriji, kādus Komisija ir apņēmusies ņemt vērā, nosakot naudas soda apmēru.
- 128 Ir jāatgādina pienākums pamatot Savienības aktus. Šajā gadījumā šim pienākumam ir īpaša nozīme. Komisijai ir pienākums pamatot savu lēmumu un it īpaši paskaidrot līdzsvarošanu un novērtēšanu, ko tā ir veikusi attiecībā uz vērā ņemtajiem elementiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, 87. punkts). Pamatojuma esamība ir jāizvērtē tiesai pēc savas ierosmes.
- 129 Turklāt Savienības tiesai ir jāveic tiesiskuma pārbaude, pamatojoties uz elementiem, kādus ir iesniedzis prasītājs, lai pamatotu izvirzītos pamatus. Šīs pārbaudes ietvaros tiesa nedrīkst atsaukties uz Komisijas rīcības brīvību ne attiecībā uz to elementu izvēli, kādi tiek ņemti vērā, piemērojot Pamatnostādnēs minētos kritērijus, ne attiecībā uz šo elementu novērtēšanu, lai atteiktos veikt detalizētu faktisko un tiesību elementu pārbaudi.
- 130 Tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežota kompetence, kas Savienības tiesai saskaņā ar LESD 261. pantu tika atzīta ar Regulas Nr. 17/17. pantu un pašlaik — ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (šajā ziņā skat. 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 692. punkts).

- 131 Tomēr ir jāuzsver, ka neierobežotas kompetences īstenošana nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes, un jāatgādina, ka Savienības tiesās notiek uz sacīkstes principa balstīta tiesvedība. Izņemot absolūtus pamatus, kas tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, piemēram, apstrīdētā lēmuma pamatojuma neesamību, prasītājs ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret šo lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus.
- 132 Šī procesuālā prasība nav pretrunā normai, saskaņā ar kuru konkurences tiesību normu pārkāpuma gadījumā Komisija ir tā, kurai ir jāiesniedz pierādījumi tās konstatētajiem pārkāpumiem un jānorāda elementi, kas no tiesību viedokļa pietiekami pierāda pārkāpumu veidojošo faktu esamību. Prasītājam, vērsoties tiesā, tiek prasīts identificēt apstrīdētā lēmuma strīdīgos elementus, izteikt šajā sakarā iebildumus un iesniegt pierādījumus, kas var tikt uzskatīti par nopietnām norādēm uz to, ka šie iebildumi ir pamatoti.
- 133 Tādējādi līgumos paredzētā pārbaude nozīmē, ka Savienības tiesa īsteno gan faktisko, gan tiesību elementu pārbaudi un ka tā ir tiesīga novērtēt pierādījumus, atcelt apstrīdēto lēmumu un grozīt naudas sodu summu. Tāpēc nešķiet, ka LESD 263. pantā paredzētā tiesiskuma pārbaude, ko papildina Regulas Nr. 1/2003 31. pantā paredzētā neierobežotā kompetence attiecībā uz naudas soda apmēru, ir pretrunā hartas 47. pantā paredzētā principa par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā prasībām.
- 134 No minētā izriet, ka sestais pamats, ciktāl runa ir par pārbaudes tiesā noteikumiem, ņemot vērā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, ir nepamatots.

- 135 Ciktāl runa ir par veidu, kādā Vispārējā tiesa veica apstrīdētā lēmuma pārbaudi, izvērtējot otro, ceturto un piekto prasības pamatu, šis apelācijas sūdzības pamats ir saistīts ar apelācijas sūdzības otro, trešo un ceturto pamatu un līdz ar to Tiesa to jau ir izvērtējusi.
- 136 Šajā ziņā ir jāatzīmē, ka, lai arī Vispārējā tiesa vairākkārt, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 52.–54., 99., 114., 136. un 150. punktā, atsaucās uz “rīcības brīvību”, “būtisku rīcības brīvību” vai “plašu rīcības brīvību”, kāda ir Komisijai, šādas norādes tai netraucēja neierobežoti un pilnībā izvērtēt faktiskos un tiesību apstākļus, ko tai ir pienākums veikt.
- 137 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka sestais pamats ir nepamatots.
- 138 Līdz ar to neviens no pamatiem, ko *KME* grupa ir izvirzījusi savas apelācijas sūdzības pamatošanai, nav atbalstāms un līdz ar to tā ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 139 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt *KME* grupai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež *KME* grupai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus šajā instancē.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospiež:

1) apelācijas sūdzību noraidīt;

2) *KME Germany AG, KME France SAS un KME Italy SpA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]